

Nåsvargen

Årgång 12 nr.1, utkommer med två nr. per år juni & dec.
Juni. 2005 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

Nås smeder och andra Nåskarlar som var med och byggde
Kvarnsvedens pappersbruk omkring 1896-1899.

Bakre raden från vänster: Tysk Lars Larsson, Josefs Per Olsson, Israels Lars
Eriksson, Dopp Erik Olsson, Lars Norgren, Jöns Isak Halvarsson, okänd,
Smedrängen också okänd, Knip Lars Svedman, Hagers Lars Smed, Anders
Halvarsson Hast,

Främre raden från vänster: Byns Lars Larsson, Israels Olov Eriksson, Israels Erik
Eriksson, Josefs Lars Olsson.

Fotot från Eget arkiv (N-E Jons)

Jont Lars Olsson f 1856 - d 1931

son till Mats Olov Ersson och Anna Ersdotter. Här skottande snö framför källardörren vid Jontgården i Mellanborg (Ett exempel att han erhöill gårdsnamnet till den gård han gifte sig till men behöll sin fars förnamns "son")

Gifte sig 1882 med Anna Ersdotter f 1861—d 1936 dotter till Jont Erik Jonsson och Kerstin Gustafsdotter födde en son Erik f 1885 som fick heta **Jont Erik Larsson** (Malmling dragspelaren som blev känd för sina framträdanden med Tillmansspelmännen mfl).

... SOM NI SER SÅ HAR...

...VÅRA PRISER PÅ DÄCK
TAGIT SAMMA VÄG SOM
BÖRSEN - BRA VÄ!!

**BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB**

**TEL. DALA-JÄRNA 0281-13344
NÅS 0281-595700**

Efter Jont Eriks död 1968 Övertog sonen Lars spelandet även på Malmlingspelet och spelar någon truditutt än idag trots sina 97 på nacken .

Om timmer och ved leveranser till bruken och sågverken, från häst till Flottnings tillkomst .

Timmer eller vedåtgång för bergsbruket så kallade tillmakning utnyttjades från tidig medeltid till långt in på 1700-talet vilket innebar upphettning med stora vedbräsar så berget blev skört och lättbrutet, ved krävdes också för malmens rostning och smältning. till en början släpades virket fram till gruvan med hjälp av häst från skogarna i närheten, där blev skogen tidigt hårt åtgången och man började hysa farhågor för dess bestånd. År 1607 förbjöd Karl IX avverkning inom en mils avstånd från Falu gruva. År 1610 erfordrades för totala gruvbrytningen i Falun ca. 20.000 stavrum ved (ca 40 000 m³) 1640 hade förbrukningen stigit till ca 50 000 stavrum (över 90 000 m³). (Många dalasoknar betalade sin kronoskatt genom kol och vedleveranser till Falun.)

I mars 1648 höll landshövdingen åtförd av bergmästaren vid St Kopparberget ett möte i Nås med representanter för västerdalarnas allmoge att ordna med vedleveranser. Resultatet av mötet blev ett kontrakt med allmogen i Floda, Nås, Äppelbo, och Malungs socknar, senare tillkom även Lima. Det gällde regelbundna transporter leveranser till ett faluföretag av timmer sågstockar och gruvved av bestämda mått och till visst pris. Företaget blev sedan känt under namnet **“Wästerdals-Wedecompaniet”**

Kontraktet med västerdalingarna stadsfästes 1649 av drottning Kristina genom utfärdade privilegiebrev. Detta gav vedkompaniet ensamrätt till vedköp i västerdalarna. bönderna i Gagnef, Tuna, Torsång och Vika förbjöds att hugga ved, de skulle enbart leverera kol, i Kopparbergs socken skulle den åtgångna skogen stå på tillväxt.

Västerdalälven med många bivattendrag och de många forsarna var den lättast tillgängliga flottleden. År 1659 bildades ett nytt vedkompani med Österdalarna som arbetsområde, de fick rätt att arrendera Älvdalen, Orsa, Ore och Venjan samt Sollerön. Två år senare sammanslogs de båda vedkompanierna till ett. Därefter fick vedkompaniet skulder till både kronan och dalkarlarna, kronan lade beslag på kompaniets tillgångar Virkeshandelsprivilegier och inventarier överläts därför år 1689 till Bergslaget. Vid sidan av bergsverket fanns två andra vedkonsumenter av betydelse Järnbruken och Sågverken. Den såg som var mest intressant var den som låg vid

Domnarvsforsen i Stora-Tuna den blev inlöst av vedkompaniet men kom i bergslagets ägo i samband med vedkompaniets övriga tillgångar.

Fram till ungefär denna tid hade sågarna varit försedda med grova, handsmidda blad. De gav dåligt utbyte av stocken och bräderna blev ytterst grova med dålig måtthållning.

I exportsammanhang betraktades de mer som ett halvfabrikat och sågades om i mottagarländerna, där hade nämligen valsade, finbladiga sågar börjat användas vilka gav en tredjedel större utbyte än de grovbladiga, till Sverige kom de första fina bladen omkring 1730.

1800-talets första hälft blev en tid av stora förändringar. Storskiftet, som skulle medföra att större delen av skogsmarken överfördes i enskild ägo, hade visserligen påbörjats och även slutförts i några socknar, men den övervägande delen av övre Dalarnas skogar var ännu oskiftade, de betraktades som kronans egendom. Först 1802 avgjordes ärendet. Regeringen beslöt om anslag till igångsättning av Storskiftet. 1803 började förättningen i Nås socken. Byarna fick ofta sin skog utlagd i 3 ytor, kallade hemskog, fäbodskog och utskog. I och med bydelningen av skogsmarken var den av staten bekostade förättningen slut. Åbodelningen av skogsmarken skedde sedan efter ansökan av byborna och utfördes som normal lantmäteriförrättning.

Utan den transportapparat, som de stora älvarna erbjöd, skulle sågverksindustrin inte kunnat nå den uppsving den fick. Flottningen var den enda tekniskt och ekonomiskt möjliga metoden att transportera råvaran till industrierna från de ytterst glest bebyggda och till stor del helt väglösa storskogarna. Efter sekelskiftet uppgick flottledssystemet till en total längd av 25000 km, vilket var dubbelt så mycket som Sveriges alla järnvägar vid denna tid. 1910 har man beräknat att man varit uppe i 75 miljoner klampar om året i lederna vilket motsvarar i tonkilometer 74 % av godstrafiken på järnväg, kostnaden till mindre än en sjundedel av tågtransporternas. De Svenska älvarna flöt åt rätt håll dvs från Norr till söder detta innebar att islossningen började vid mynningarna och fortsatte upp mot källorna detta betydde att när flottgodset lades i leden var vägen fri samt att man gick mot ljusa nätter och flottningsarbetet kunde bedrivas intensivt under säsongen.

Utdrag ur Gösta Hellstrands berättelser.

Om Flottningen i Nås

Flottningen var ett arbetssätt att få ner virke ur skogarna vattenvägen, eftersom det inte fanns vägar eller fordon att tillgå. Det var ju för huggarna att använda svans,bågsåg,yxa och barkspade vid avverkning innan motorsågen kom.All massaved skulle barkas och även timret skulle randbarkas eller fläckbarkas för att mesta fukten skulle avdunsta. För körkarlarna gällde hästkörning,innan traktorernas intåg,fram till avlägggen vid olika vattendrag som användes vid flottningen ner till älven. På våren fick flottarna börja med vältning,utsättning av läns och div. arbeten som översyn av dammar,och någon skulle hugga hakskaft,någon smideskunnig vässa hakar . Flottningsföreningen hade egna smedjor, bl.a. en i Björbo nedanför Fänforsen, det skulle alltid finnas ett förråd av hakar i båthuset som var nyvässade och klara. Roddbåtar skulle tjärsmetas . Det var en hel del som skulle uträttas. Sen gällde det att få virket i vattnet medan det fanns vårflodsvatten. Senare var det att öppna dammar från sjöarna och bättra på vattentillgången vid behov.Det var många biflöden som användes ända från finnmarken och Strandån och så småningom ner genom Orsalen och Åskan. Sedan fick man sätta ut läns vid Orsalbron och Åskmynningen och samla upp virket i stora flot. Till en början drogs floten av en spelflotte, senare kom bogserbåtarna. Båtarna var försedda med tändkulemotorer som skulle värmas upp med blåslampa och trampas igång med en sprint i svänghjulet. "Det var dieselmotorer". Den största båten i Bysjön var Pål, den förseddes senare med motor med självstart. Pål vägde 8 ton och hade plåttak. Vid ett åskväder blev det ett blixtnedslag i båten och det blev eldslågor runt relingen på båten. Pål hade 1000 m lina på spelet. Alla bogserbåtarna hade spel och även spelekor fanns för mindre arbeten. Sänkstöd fanns på många ställen i sjön, och även fästen i stora stenar vid land att fästa i, dels för att låta all flot ligga i väntan på rätt vind eller vattenstånd,dels för att styra ett flot. I fören på båten fanns en stång med en krok som man fäste i ett sänkstöd i sjön och flotet vinschades fram med spelet. Sen tog man loss båten från det sänkstödet och for till nästa. Det kallades ett kast. Så fortskred arbetet tills flotet var framme vid Noret.

Det blev mer och fler skogsbilvägar från 40-50-talet och framåt och då blev det lastbilstransport till olika tippbryggor som byggts,dels vid södra änden av Bysjön och vid avlägget ovanför Kvarnholm och även i Änge. Från den bryggan tippades rätt ner i älven, men vid Bysjön sattes läns ut för att fånga upp timmer och massaved från bilarna.Ibland blev det bråtar vid tippning och det fanns flottningshakar att använda även för chaufförerna att reda ut situationen. Det var inte alltid att flottarna fanns till hands just då. Ett flot kunde innehålla 50-100 000 enheter beroende på om det var mest timmer eller massaved. Det hände även någon gång att flot gick sönder, även fast dom låg fästade vid land. En kedja är inte starkare än dess svagaste länk, som det heter.Då blev det extra jobb , även fast det var söndag måste jobbarna ut för att förhindra större besvär. Påfrestningarna var ju störst vid hård vind.Många flot har bogserats över Bysjön även nattetid då det mestadels blåste mindre än dagtid. När all timmerflot bogserats till Noret,öppnades länsen neråt och allt flöt ut till älven. Visst måste några passa att det flöt på, det kunde även bli stopp där vid stenar och dyligt.Noret är 3 km långt,En gång i slutet på 40 talet var "Kestepes Olov" och Lissjanis Lars vid Noret och passade flot,det var lungt och fint och fullmåne.Plötsligt började det blåsa och en vattenpelare hög som en telefonstolpe reste sig från vattenytan för att strax avta och allt blev lungt och stilla,båda förundrade över vad dom fått se.

"Pål" i arbete med flotdragning ut i älven
Räv Erik Gustavsson och Lissjanis Lasse

En gång skulle Mitsjöbo Knut och Lars hjälpa Lissjanis Lars ut med ett flot, det var sten mot land och dom skulle lyfta över länsslanor som ev. fastnat där, men dom skulle absolut inte ro in i flotet, men det gjorde dom eftersom dom såg en sten där. Båtföraren stod i boxerbåten och drog sakta hundratals meter ut. Plötsligt förlorade Lasse mitsjöbo Knut och Lars ur sikte. han gick upp på båttaket och ropade, "går det bra"? "Nej båten har sjunkit" ropade Knut tillbaka. Lasse hoppade i roddbåten och rodde det fortaste han kunde och fick se Knut sitta gränsle på en stock och bakom honom satt även Lars, så dom klarade sig. det var bara stammen på deras båt som stack upp ur vattnet, så visst fanns det tillbud.

Det var en viss tidspress med sjöflottning eftersom det gällde att få ut allt virke till älven innan den sk. rumpan kom. Det var sista virket som gick utför älven och då skulle allt vara med ner till skiljet i Täkten. Mycket berodde på vattenståndet. Blev det högvatten så rann Noret baklänges och inget virke gick ut. Då var det bara att vänta eller försöka motverka genom att öppna dammarna uppe i finmarken så Bysjön steg. När så allt var ute i älven, började en annan sorts flottning. Vi vet ju alla att det är många forsar i älven, och det kräver sin man att ro utför forsarna och arbeta. Det blev ju alltid brötter som skall lösas upp. Ibland krävdes sprängning för att få bort dom stockar som förorsakade stoppet. Det var ett farligt jobb, det gällde att se på skum och böljor var det bar att ro utför forsarna så att det gick bra. Flottarna följde med rumpan utför älven, ibland ända till skiljet vid Täkten.

Lissjanis Lars var båtförare och reparatör. Han började 1943 och höll på till 1970. Dom flesta reparationer klarades av där båten fanns, om den var i Grycken Närsen eller Bysjön. Reservdelar beställdes dels från Leksand och även från Säfte Mek. verkstad. Vid större reparationer fraktades båtarna på lastbil till Varvet i Leksand, likaså på höstarna efter avslutat arbete för översyn och genomgång vid behov annars drogs dom upp på land.

Det fanns barracker på många ställen bl.a vid Strandån, Längsjön - Marsjön, Grycken "vilken kallades Grini", vid Åskan, Kölaråsälven och vid Gillerholmen och ett rum på övervåning av båthuset vid Bysjön. Det var nödvändigt att övernatta borta från hemmet i veckorna när inte kommunikationerna var de bästa.

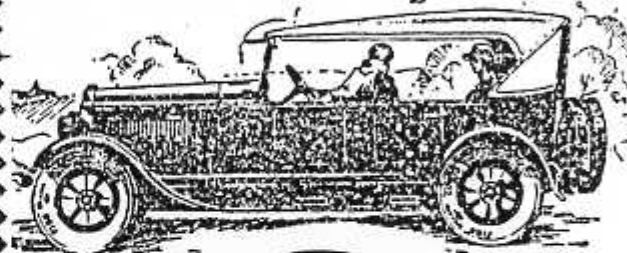
Då och då hände att någon måste jobba själv på något ställe och skriva upp arbetad tid. En jobbare hade skrivit upp 25 tim på ett dygn. Vid förfrågan hur det kunde bli 25 tim. svarade han att han inte hade någon middagsrast.

Uppgifter lämnade av LAGO

Västerdalälven fullpackad med timmer vid Floda - Näs sockenrå mellan gamla landsvägen och Prästön.

*Buick med
fyrehjulsbromsar
och ballongringar*

Mikael Telefon 0281-300 08

Hästkört timmer och massavedsupplag vid Strandån före traktorernas tid
 vilket skall flottas genom Orsäl och Bysjön ut i älven

Fotot lånat av Skött Astrid.
 fotat av Axel Forsberg

Vi transporterar allt T.O.M. vindfällerna på väglös mark i södra Sverige

Hemmings Åkeri AB

PER & BÖRJE

**... KÄNDA FÖR
 SNABBA TRANSPORTER.**

Specialitet
 Skogs- & Hustransporter

Starbyn 12
 780 53 Nås

Tel + fax: 0281-300 90
 Per mobil: 070-213 68 99
 Börje mobil: 070-263 33 54
 Mail: hemming.ab@xpress.se

Hjärpholn i mitt hjärta

*Berättat av Kerstin Snöborgs (nu 91 år)
Gästgivar Marianne frågade och skrev*

Från Rällså till Nås

Trettiofyra år och änka med tre barn (tretton, elva och nio år) att ensam försörja. Detta blev ödet för min mor, Ann-Sofi Hagman då min far gick bort efter en olycka 1928.

Räddningen blev min moster, Greta Hagman som då arbetade hos doktor Ekblom i Nås. Hon bjöd oss att komma till Nås och vila upp oss lite efter sorgen. Vi fick först bo hos hennes gode vän Mitsjöbo Knut och sen hos Sveds Anna som själv bodde i "bua" i Vinberget. Vi trivdes så bra i Nås och fick faktiskt stanna lite längre än vi tänkt oss. Lissjanis-bröderna skulle nämligen starta ett pensionat i Närsjö och mor blev tillfrågad om hon ville hjälpa till att köra igång det hela. Mor tackade ja till detta.

Till hösten var vi tillbaka i Rällså. Så en dag kom ett vänligt brev från Nås kommuns ordförande Fältivar Lars Larsson. Han frågade så snällt om vi ville komma till Nås igen, den här gången för att ta hand om Hjärpholns pensionat.

Ensam på en sockerlåda

Min mor kom så till Nås igen och nu för att stanna i (som det visade sig) drygt 20 år. Hon kom till ett tomt hus som nyligen lämnats av häradshövding Ehrenkrona. (Ehrenkrona hade flyttat till Malung). Ja, alldeles tomt var där inte. Det fanns en sockerlåda och den blev första dygnets enda möbel. Så började en ny tid för Ann-Sofi och snart också för stora delar av hennes familj.

Familjeföretag

Snart var vi ett riktigt familjeföretag, min mor Ann-Sofi, min moster Gertrud, min morfar Karl Johan Hagman, mina småsyskon Inga Brita och Åke och så jag själv, alltså Kerstin. Det fanns gott om arbete för oss alla.

Köket - Hjärpholns salong

Köket kallades ibland för Hjärpholns salong av gästerna. Och visst var det husets hjärta. Ofta samlades gästerna där för att tacka för maten och prata lite. Där berättades historier, gärna av morfar och där spelades musik. Vår gode och omtänksamme vän Gustav Schulzberg hade sin gitarr ståendes där och spelade upp ibland. Man kunde också, som en gäst brukade göra, bara ligga på skinnbänken och lura lite.

I köket basade Ann-Sofi. Mycket mat lagades och kökets vedspis blev väl använd. Var det bråttom körde hon runt med eldgaffeln i kolen för att liksom skynda på det hela.

Jag minns speciellt några rätter som kom till där ute i det enkla köket. T. ex:

- en liten potatiskorg, flätad av potatis, friterad och fylld med grönsaker.
- en hovdessert, formad som en krinolin kjol, gräddde i olika färger spritsade som volanger, ett dockhuvud av porslin på toppen, och så en sky av grönt spunnet socker runt om.

Gästerna

Där fanns förstås allihanda gäster såväl utsocknes som nåsbor.

Utsocknes

En kvinna, en amerikanska hade sett en bild i en tidning på ett dass. En bild på en nåsdräkt och en sån ville hon ha. Hon kom så till Nås för att beställa en nåsdräkt och passade på att dricka kaffe hos oss.

Forskningsresanden Sten Bergman var en återkommande gäst när han var ute på sina föreläsningsserier. Han blev också en vän till familjen.

Några kom från Stockholm, ordinerade luftombyte av sina läkare.

Vi hade också gäster ändå från Belgien. De kom med buss och jag minns att de var så förvånade att det inte fanns några isbjörnar.

Nåsbor

- Bland gästerna från Nås minns jag med värme Erik Blixt, Spel Olle och Tapp Lars. *Erik Blixt* brukade säga: "På Hjärpholn va hä harmoni".

Spel Olle, en glad och pigg man från Orsala kom ofta och hjälpte till. En gång hörde jag honom komma sjungandes på sin cykel. På ramen satt hans åttioåriga mor. De skulle på så sätt åka till Järna och hälsa på släktingar.

Tapp Lars kom varje fredag från sitt arbete i skogen och ville ha mat och dryck. "Nu må du tro je må bra", brukade han säga när han åtit färdigt.

En gäst blev faktiskt nåsbo så småningom. Det var vår granne, Gunhild från Rällsa. Hon hälsade på oss en sommar och ville sen komma tillbaka och arbeta hos oss. Sjö Erik blev hennes man och hon blev Sjö Gunhild och stannade i Nås livet ut.

Bröllop och skilsmässa

Möckellind Olof Larsson firade sitt bröllop med middag hos oss. Gäster var Ingeborg och Ernst Mattsson och brudens föräldrar, landsfiskal Johansson och hans fru från Björbo. Vi hade dukat så fint med kandelabrar och spetsdukar.

Några år senare kom Olof tillbaka, den gången för skilsmässa. Han hälsade på oss

och vi satt och drack kaffe på övre våningen. Han tog av sig ringen, la den på bordet och sa: "Nu är jag skild".

Morfar och djuren

Morfar hade hand om vedboden. Där hade många svalor sina bon och morfar brukade prata med dem. Han kunde inte stänga dörren på kvällarna för då kunde ju inte hans vänner svalorna flyga ut och in.

Ibland kunde man se en lustig procession längs allén. Först i ledet kom tranan Britta, sen påfågeln Filip följt av våra två gäss och så vår gris och allra sist morfar själv. Medan morfar sen satt på en bänk och vilade satt också djuren och vilade och sen vände hela gänget hem igen.

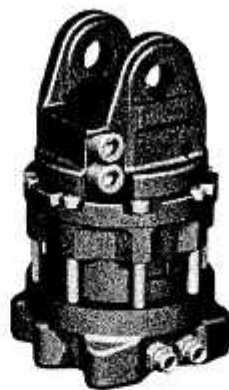
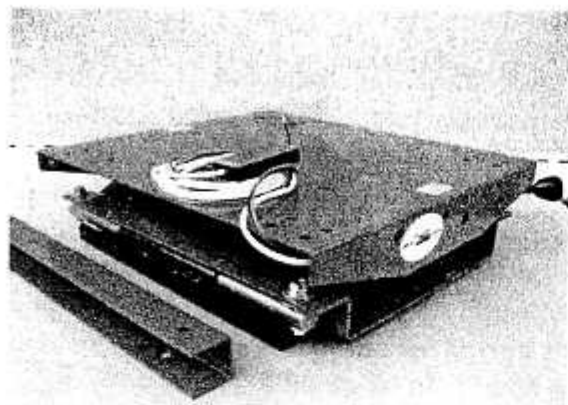
Till jul hamnade den käre grisen, som morfar också hade pratat mycket med, på julbordet. Moster Gertrud undrade hur morfar kunde äta sin "vän". "Jag äter med kärlek", sa morfar med rinnande tårar.

Ensam igen

En dag stod så Ann-Sofi ensam igen. Morfar var död och moster Gertrud hade gift sig och flyttat till Skåne. Vi barn hade också gift oss och flyttat. Min bror Åke frågade då om mor ville komma och hjälpa honom med Kullagården i Skåne. Så blev det och därmed tog vår tid på Hjärpholn slut. Det hade varit en rolig tid (om an arbetssam). Nåsborna var så snälla och vi tog alla med oss Hjärpholn i våra hjärtan.

Kerstin Snöborgs som borta 1934

SIT RIGHT!

...VI FÖR ÄVEN
MOBILA NIVEL-
LERINGSSYS-
TE M, HYDRAULIS-
KA ROTATORER
MED TILLBE-
HÖR, ÄR DU IN-
TRESSERAD
RING GÄRNA
ROLAND ELLER
KLAS!

Sån si döm ut " Tiltplatta" ô" Rotatorn"

Närsjövägen 36 780 53 NÅS
Telefon 0281-300 30 Fax 0281 - 595 107

SIT RIGHT

SIT RIGHT RKN AB

Kommunalkassan

Utgifter.

Platta och vrotering å järnvägsplätt.	3070 kr
Fattigvården	5000 - "
Barnmoskans lön och vecl.	440 - "
Kännedemans och tingsvaktarens löner.	100 - "
Fjärdhingsmäns löner.	150 - "
Till Veterinärläkaren	200 - "
" Doktor. H. v. I. Wadsten för 13 matlagnings klagar vid Sjukhusstugan och Wansbo år 1894.	100 - "
Till Sjukvården för anordningar rörande koleras och andra smittsamma sjukdomars hämnande.	100 - "
Till Kommunalsammans örförande	64. 67
" " Kännedoms örförande förskrifv. biten. mm.	245 - "
Ofröretsedda utgifter.	338, 33
Tillrädd.	9800, 00

Ett litet utdrag ur 1894 års kommunala utgifter i Vansbro (då Järna socken)
Från Kommunarkivet genom Eivor Karlsson Vansbro

Utankyrka. (Utatjörtjör) Byns namn är ju missvisande Det har hänt att folk frågat **"har ni ingen kyrka"** Tolkas det dialektala namnet rätt så menas att byn ligger alldeles intill eller strax utanför kyrkan, alltså är det försvenskade namnet Utankyrka en förvanskning av det dialektala.

Genom årens lopp har ett antal präster, prostar, pastorer eller kyrkoherdar haft i uppdrag att hålla oss undersåtar på den rätta d.v.s. den smala vägen, huruvida de lyckats med detta kan man fråga sig.

En av dessa var prosten Granberg. Eftersom han härskade före min tid, är det genom skrönor och historieberättande som jag fått ta del av händelser och episoder. Detta var före bandspelarnas tid och jag får försöka sätta snurr på hjärnvindlingarna innan det är för sent och allt överspelat eller utsuddat.

Prästen eller Prosten hade på den tiden ett badhus i Prästviken, (nu för tiden vill nog ingen bada där) det var förbjudet för andra att bada i Prästviken, vilket naturligtvis gjorde det än mer lockande. En bybo vid namn Anders beslöt sig en söndagsförmiddag att trotsa förbudet och gick ner till prästviken och hoppade i, prosten fick syn på syndaren och bestämde sig för att ta fast honom. När prosten kom ner till stranden simmade Anders raskt över till den andra sidan. Prosten jagade runt viken för att gripa honom varpå Anders förstäss sam tillbaka, när detta upprepats några gånger frågade Anders. **"men fan skant Du a tjörtsja"** (kyrka). Prosten ryckte upp sin klocka och satte av i full karriär så rockskörten stod rakt ut, han hade i sin iver att ta fast Anders glömt högmässan Granberg var skåning och en stor och ställig person inte så värst omtykt, kanske beroende på hans strama och förbjudande sätt att vara. Både gammal och ung tycktes dela denna uppfattning.

Min farfar låg i Nybua med sina söner förmodligen sysselsatta med skogsarbete, över helgen åkte pojkarna hem till byn för att proviantera m.m. Farfar låg kvar och såg efter hästarna. farfar visste att prosten var sjuk eller som det heter på nåsmål "Klen", när sönerna kom tillbaka på måndag frågade farfar **"hörd i nô hur hå va mä prästên"** "hä va sämmer sa dôm"! **Ja hä gå då åt rätt håll då,** sa farfar.

Under en begravning troligen i Hjulbäck, hölls utsjungningen av den avlidne "som hette Anders" hemma på gården som seden då var. När Granberg med postillan framför näsan (han var närsynt) förkunnade "så sjunger vi den gamla bekanta begravningspsalmen: **"Jag går mot döden vart jag går"**, hov änkan upp sin röst, **"näij, vi skå just sjung dân sålmän sôm Anders tikt sô mittsji ôm mä han lävdä,"** **"hela världen fröjdas Herran."**

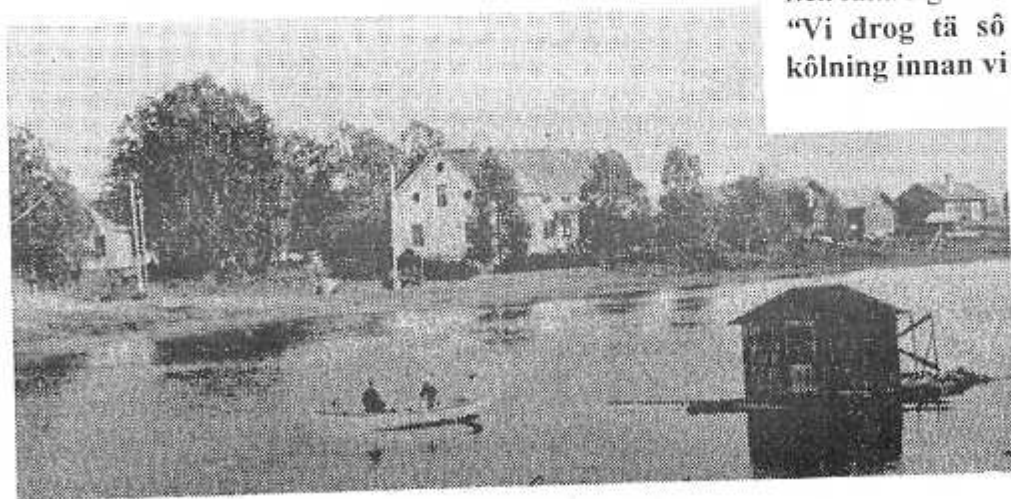
En annan kyrkoherde var Lindhof något mindre till växten, även han skåning, honom och prostinnan minns jag att man aldrig såg klädda i annat än svart hon med något slags svart tygband runt halsen. Lindhof mötte en dag jägmästare Lindbom på vägen, Lindbom var rätt frispråkig och kryddade gärna sitt tal med svordomar, De stannade och hälsade. Prosten sa: **"Och våra steg blir kortare och kortare"**, därmed syftande på bådars höga ålder. Lindbom replikerade: **"Men så ha vi väl för fan i vall int så långt tä gå heller"**.

En annan historia från Nås kyrka.

Skol Erkä och en av hans kamrater skulle gå på julottan, de var litet försenade, kanske efter intagande av något stärkande, väl inkomna hörde de att organisten och församlingen kommit igång med **"var hälsad sköna morgonstund"** men det bekymrade inte de båda kumpanerna.

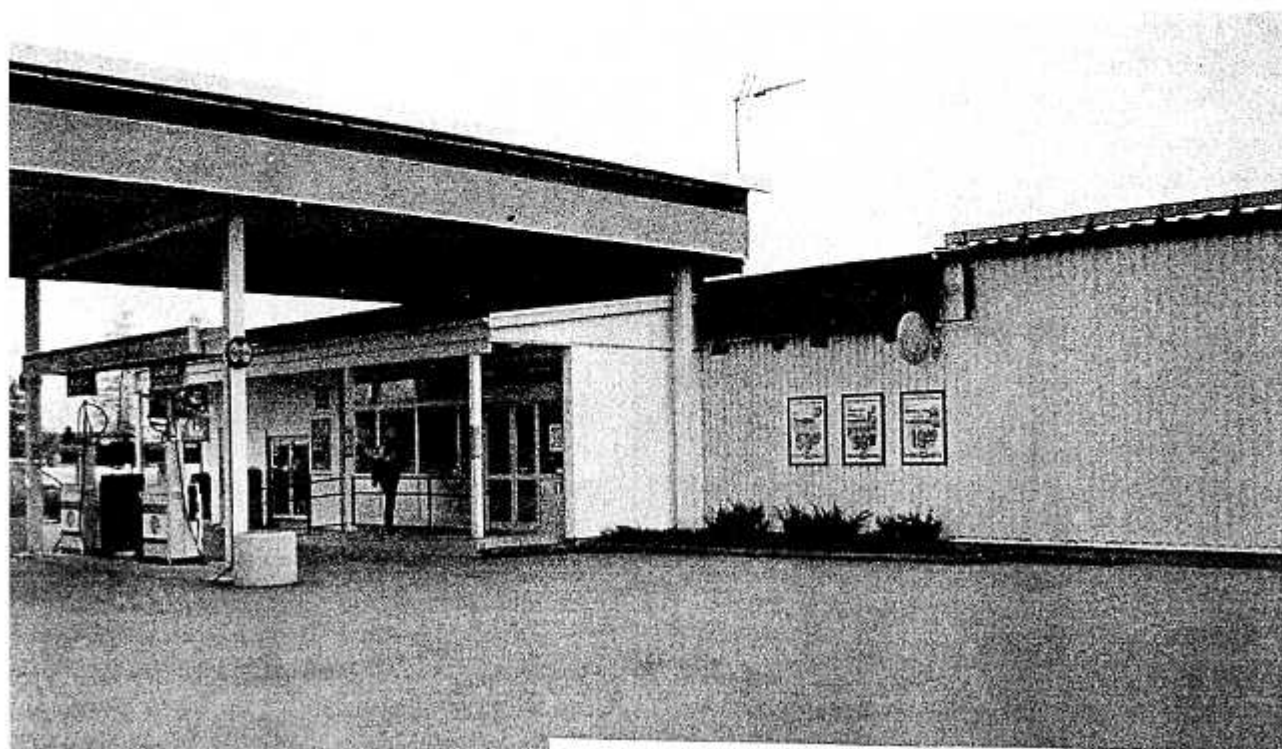
Dom började från början på julpsalmen och de hade så starka röster så de andra kom av sig och fick rätta sig efter Skol Erkä och hans kamrat **"Vi drog tä sô vi feck halvvägs tä Nålles kôlning innan vi feck att aan"** sa Erkä.

Berättat av Bertil Hemming!

Badhuset i Prästviken samt Läkarbostaden i bakgrunden.

NÅS SERVICECENTER TEL. 0281-30219

PÅR MÅ PÅRSONAL HÅLS ER VÅLKÖMNA
I NYÅ LOKALER TÅ MÅSSMÖRN

HUR TYCKER DU LILLEMÖR SKA
VI TA IN PUMPAR I NYÅ
UTBYGGNADEN SÅ DOM
FÅR TANKA INOMHUS

NEJ DU PÅR HÅ SKA VÅR
LIVSMEDEL Ö V-65
SÖ HÅ SÖ

Trevlig sommar !

Kulspel med komplikationer

Många är mina minnen från skoltiden. Jag gick hemifrån halv åtta på morgonen, men jag hade ändå inte längst vägen. Några av mina klasskamrater bodde i Malmsta, Borg och Kvarnholn. Grop Nils kom en morgon med en schal runt huvudet, termometern visade under 20 strecket. Då fick han beröm av lärarinnan fru Wallin. Hon tyckte nog att han haft anledning att stanna hemma.

Vanliga skoldagar var jag hemma i fyratiden, men två dagar i veckan, då vi hade slöjd, blev klockan sex innan jag kom hem.

Det gällde att ha ätit en rejäl frukost innan man gav sig iväg, och den bestod i regel av välling och smörgås. Matsäcken var limpsmörgås och en flaska mjölk. Ibland fick jag en femöring, så jag kunde köpa en bit falukorv hos Tysk Erik, och den var ofta nygjord, så den var varm. Oj, så gott! Jag undrar hur mycket korv man skulle få idag om femöringarna fanns kvar.

En gång spelade jag kula inne på rasten, vilket var förbjudet. Det straffade sig, för jag fick två stickor under pekfinger-nageln, en halv centimeter långa! Då gick stora larmet. Folkskollärare Wallin i andra klassrummet tilkallades, och han kom utrusad med en pincett och en vaddtuss indränkt med fru Wallins favoritparfym, 4711, som var populär på den tiden. Jag skulle lukta på den, så jag inte kände att det gjorde ont. Det var dåtidens psykologi. Alla i klassen bevittnade operationen, flickorna bet på naglarna och uppmanade mig hela tiden att lukta på vaddtussen, men stickan avlägsnades och lektionen kunde fortsätta.

Jag tänkte berätta om hur det var att vara tonåring med tre äldre bröder på slutet av 30-talet. För det mesta var allt frid och fröjd med lite vanligt syskongnabb. Det var för min del vid övergången från "liten kulla" till backfisch, som det hette på den tiden, som problemet började.

En dag fick jag plötsligt höra av mina bröder att jag hade fått knän på jumpern. Själv associerade jag uttrycket med knän på långbyxor, och det var minsann inget att stå efter, men i deras ögon var ju mina "knän" väldigt intressanta.

Det hände ibland, när jag skulle byta om, vilket skedde i det sk storrummet, att de jagade mig runt bordet där inne. Det fanns ju inget badrum på den tiden. Jag skrek i högan sky tills mamma kom in och återställde ordningen.

Men ska sanningen fram, så var jag nog litet stolt, särskilt när jag fick min första Behå. Min mamma köpte den antagligen hos Kerstin Tillman. Det var ju inte tal om att prova, för expediten visste nog storleken för nybörjare.

Det blev sommar det året också med sedvanligt bad vid Näsen. Det fanns en bänk bakom ett buskage där vi flickor klädde av oss. Pojkarna höll till närmare dammluckorna. Jag minns hur noga jag var med att placera behån högst upp på klädhögen, bevisen på att jag var vuxen. Jag undrar hur dagens ungdom upplever puberteten med all upplysning som de matas med. Är de männe lika undrande som vi var, trots allt?

Sjö Anna

Vårvindan susä, bäckan döm brusä,
Vintern ha färi bort för i år.

Nu slipp vi frisa, hosta och nisa
skinnpälsn tog vi tå oss i går.

Känn int du nu hur vårsola skin,
nu får vi så, bå ärtör och lin.

kummi ha våra, släpp nu ut fåra,
smålivan döm vill ut.

Astrid

HJULBÄCKS BYGG HB

TEL. 0281-30172

070-3553349

Minnen från Storängets festplats i Nås

Av tvillingsystrarna Christina Stefansson och Helena Norin, födda Nilsson.

För en tid sedan lyssnade vi till Dalaradion när det var ett reportage från Storängets festplats i Nås. Vi kom då att tänka på många fina minnen, som vi själva upplevt där.

Christina skriver:

Midsommardagen 1956 var det ett program som hette "Tvillingparaden". Arrangörerna inbjöd alla tvillingpar från Nås med omnejd att ställa upp. De som ville fick sjunga eller spela något. Våra föräldrar kontaktades av Nils Hamberg, som undrade om min tvillingsyster Helena och jag ville uppträda med någonting. Vi enades till sist om att vi skulle sjunga "Jag ska ta morfar med mig ut i kväll" och så skulle vi spela "Loppän" fyrhändigt på piano.

Det var ca 2000 personer i publiken. Jag kommer ihåg att jag gruvade mig före uppträdandet.

Det var 5 tvillingpar som ställde upp. Vann gjorde två små pojkar, som var enäggstvillingar, och det var mycket svårt att se skillnad på dem. Helena och jag fick en var sin docka. Jag har inte dockan kvar, men hennes mössa och klänning, som jag helt nyligen visade mina barnbarn. Bursells Twins från England spelade och sjöng och så var det tvillingflickor som dansade.

Jag kommer ihåg att när Snoddas var på Storänget var det jättemycket folk. Jag tror faktiskt att han har publikrekordet.

När vi tittade på "Tjadden" Hellströms revy minns jag att det regnade och vi fick huka under våra paraplyer.

Otaliga är de minnen som jag har från Storänget: den direktsända radioutsändningen 1964 med Hilding Petersson och dansen på logen och Sven Jerring med sitt program från Ingmarsspelens scen.

Det är många kända artister som passerat revy på Storänget.

Helena skriver:

En gång på vårkanten var vi, min tvillingsyster Christina, vår barndomskamrat och jag, ute och cyklade och hamnade faktiskt på dansbanan och roade oss med att cykla runt på den. Just då kom Nils Hamberg dit. Han bannade oss och vi fick sedan hjälpa till att räfsa som kompensation för vårt tilltag. Men efteråt fick vi smaka på Centrums goda glass! Han hade bara spelat arg.

Inför varje midsommar var vi också där och hjälpte till med att räfsa och på midsommaraftons förmiddag hjälpte vi till med att löva.

Midsommar var ju den stora festen. När vi var under tonåren, följde vi med pappa och mamma och först tittade vi på alla de vackra båtarna med de sockenklädda i. Oj vad jag längtade efter att få en Nåsdräkt, så jag också kunde vara med där.

Så följde majstångsresning med sedvanliga lekar runt majstången innan Västbergaringens folkdanslag hade sin traditionella uppvisning.

Därefter vidtog dansen för de vuxna. Vi roade oss med att sitta i trappen upp till estraden och spana in de nyförälskade paren.

En gång dansade mamma med mycket dansante Gästgivar Olov. Då blev Christina avundsjuk och sprang och drog mamma i kjolen, så hon fick avsluta dansen.

En annan stor upplevelse var att gå till en lucka och köpa en biljett för en krona och sedan gå till nästa lucka och få en underbart god smörgås i utbyte.

Vi köpte lotter för 1 kr stycket i stora tombolan med alla de fina vinsterna, varav några var förseglade.

En gång, så vitt jag vet bara en gång, har jag gjort bort mig rejält i på Storänget. Min bror Curt, som var med parkens styrelse, bad mig att ge Owe Thörnqvist blommor efter hans uppträdande på midsommardagen 1961. Curt gav mig rådet att slå ut armen mot Owe när han fick applåderna. Sagt och gjort. Allt gick som smort. Så hände något som jag inte räknat med! Jag fick mitt livs första kyss på hand och blev alldeles hänförd. Så kom jag ihåg att jag skulle slå ut handen mot Owe. Då tog jag och slog ut den ledig armen, som pekade mot utgången! Det tog tre dagar innan jag kom över den fadäsen!

Midsommar 1964 var också minnesrik. När vi skulle resa majstången, som då var på Ingmarsgården, och Sven Jerring skröt i radion hur fin stängen var, låg ringarna, som vi bundit så omsorgsfullt, kvar i älven! På kvällen var det dans på logen med Näs spelmanslag och mycket trångt, men roligt. Det var direktsändning i radio och Hilding Pettersson intervjuade bl.a. Hilda Hjul och Gästgivar Olof. Därefter fortsatte vi firandet i Margareta Jonths sommarstuga vid Bysjön. Anna-Britta Svensson och jag var hem och bytte

om och tog en kagge med enbärdricka i källaren. Så gick vi mot Centrum, där vi skulle få skjuts, och var glada att inte någon såg oss. Döm om vår förvåning, när Ove Sandström några dagar senare undrade varför vi promenerade med kagge med enbärdricka mellan oss mitt i natten! Han hade suttit inne på Nynäsmacken och spanat!

Så minns jag förstås alla de fina vagnarna när det var Storängsfest i juli. Jag hade äran att vara med 2 gånger och båda gångerna var det Israels Signe och Nils som hade ordnat med det. Det var: "Sveriges framtid och hopp" samt "Färd satt förr och nu".

Det är mest glada minnen från Storänget, men även besvikelser. Som när man inte blev uppjuden av den, som man önskade dansa med. En gång kände jag mig däremot som balens drottning. Det var när Calle Jularbo spelade upp en söndagseftermiddag på stora dansbanan.

Vi tycker, att det är synd att folkparkerna har så svårt att överleva. Vi hoppas verkligen att Storänget kan leva vidare och att dagens ungdom kan ha lika roligt som vi hade.

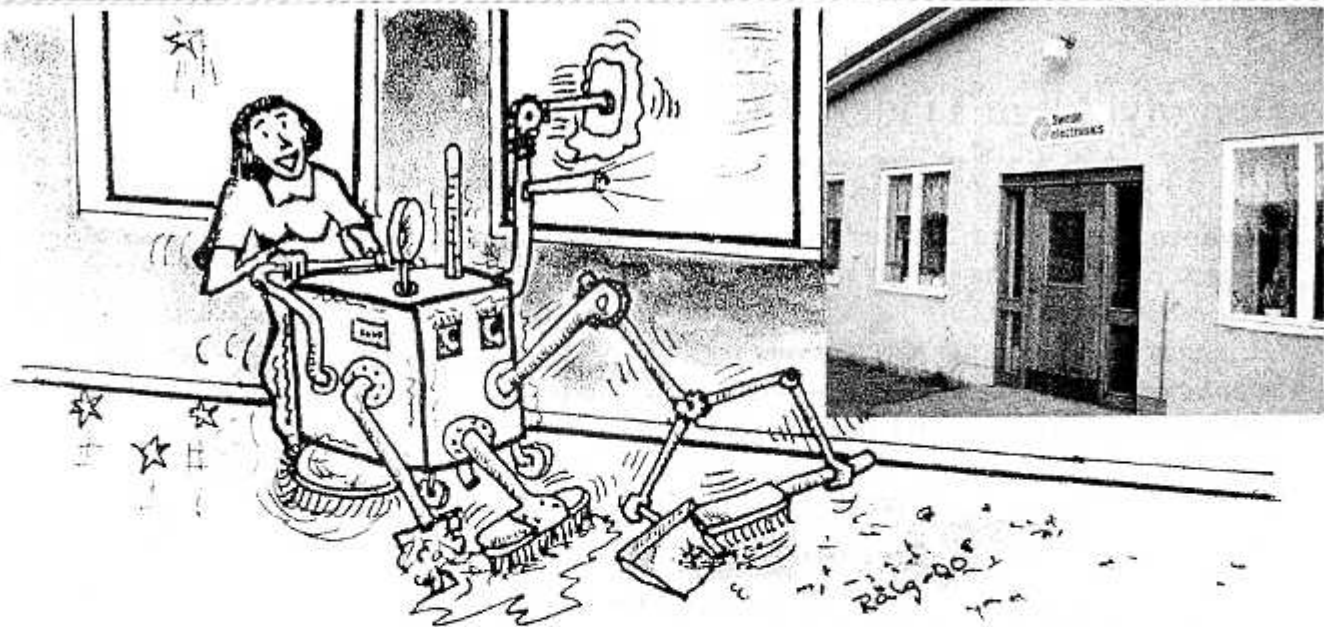

Midsommardagen 1956

Vi sjunger "Jag skall ta morfar med mig ut i kväll" och vi blir tvåa i tvillingparaden.

(Helena till vänster och Christina till höger)

Festtåget 1962 Israels Nils Nilsson kör och vi åker landå i kläder som vi lånat av Byns Lars och även använde under Ingmarsspelen *(Helena till vänster och Christina till höger)*

**VI UTVECKLAR OCH TILLVERKAR BATTERILADDARE FÖR
STÄDMASKINER OCH RULLSTOLAR.**

**TEL. 0281-30400
FAX. 0281-30666**

Så kunde ett gratulationskort se ut 1910

*Ett huggarlag från Borghyarna som
rastar för fotografering vid
Börtbergsslutningen norr om
Slogsvetäppa. ca. 1928*

*Stående fr.v Anders Närsjö dy, Närsjö Anders
dä, Myr Erik Halvarsson, Gunnar Karlsson,
Jons Erik,
Sittande fr.v Helmer Karlsson, Täpp Anders
Olsson, Fritz Karlsson, Bajer Erik från
Hjulbäck, Olov Esbjörs sittande bakom.*

Den olyckliga Tjäderjakten

I Säfsnäs kommun fem mil från Nås fanns ett skogsarrende som hette **Päckberget**, "numera uttraderat på kartan" Det låg vid norra änden av sjön Lejen,där bodde jag tills jag skulle fylla 6 år. Då jag har många minnen därifrån ville jag nu berätta ett av dem,som jag minns mycket väl. Jag hette på den tiden Ragnhild Nyman, jag var fasterbarn hos Nymans,min riktiga far var från Kullen och hette Oskar Larsson med gårdsnamn Britt Oskar.

(Stugan från Päckberget står nu i Storänget och användes som Ingmarsgården i Bygdespelet) Så liten jag var fick jag följa med en gång på jakten så jag har själv sett det hela.

Dimman låg råkall över myren och tjärnen, helt ogenomskinlig,som en mattslipad fönsterruta. Ännu låg snön kvar i skogen ,endast några bara fläckar här och där i solslutningarna.

Det frasade under fötterna där min bror Edvard och Finnströms Anders gick fram. Då och då stannade de och lyssnade. Klockan var inte mer än halv fyra på morgonen gryningsljuset började sila ner bland grantopparna,men nere på marken var det ännu ganska mörkt, endast så pass ljus så det gick att ta sig fram. Nu tvärstannade de. Nu hördes tydligt pellep,pellep,pellep klonken klickapp,och det efterföljande svissi,svissi.Dom hade kommit till sitt mål, Tjäderns spelplats, en liten glänta i skogen ovanför myren. Nu smög de sig försiktigt fram steg för steg ,fot för fot. När Tjädern spelade kunde dom röra sig ganska obehindrat framåt, men när fågeln tystnade, måste de stå blick stilla för att inte höras och skrämma den, Edvard tog bössan från axeln,nu kunde han genom barrskogens stammar, se några Tjädrrar som sprang fram och tillbaka. Ibland stannade dom upp sträckande sina svartgröna halsar uppåt, och över ögat lyste den klarröda fläcken, som en stor Rubin. Stjärtfjädrarna stod rakt upp i solfjädersform och vingarna släpade. Flera tuppar kråmade sig,för att väcka de gråspräckliga hönornas uppmärksamhet.Hönorna lät höra sitt "gork gork", som svar på hanarnas uppvaktning, men till synes verkade dom helt likgiltiga. Nu gick två tuppar till anfall mot varandra, rivalen skulle jagas bort. Med sänkta huvuden rusade dom mot varandra och ett vilt tumult uppstod. En Tjädrtupp skulle allt vara fint att komma hem

med,tänkte Edvard. Efter en stund hade tupparna lugnat sig,och återgått till sitt spel.

Liggande på magen laddade Edvard sitt gevär, och valde ut den grannaste fågeln. Han siktade länge och noga, för att få den i rätt skotthåll. Det började ljusna mer och mer, och snart skulle leken vara slut, bäst att skynda på nu. Med fingret på avtryckaren och ett stadigt tag om bösskolven, blundade med högerögat och tryckte av.

Det var som om tusen stjärnor gnistrade ,och huvudet kändes som om det sprack i bitar, värken var ohygglig. blodet välldes utför kinden och en tjock klump hängde ner från det söndertrasade ögat.Helt omtöcknad låg Edvard på marken några sekunder, men sedan började tankarna klarna, Slutstycket hade lossnat och flugit bakåt. olyckan var ett faktum.

Han reste sig upp på ostadiga ben och började vända hemåt. Kväljningar och yrsel kom i vågor över honom. Med händerna för ansiktet och blodet rinnande mellan fingrarna,försökte han, med uppjudande av alla sina krafter stappla mot hemmet. (Finnströms Anders hade tidigare gett sig av hemåt efter att visat på spelplatsen.)

Mor såg genom köksfönstret hur Edvard kom vacklande från skogen och precis när han nådde gårdstunet segnade han medvetslös ned.

Far och Gustav hade just avslutat sin frukost och var redo att gå till arbetet. Klockan var strax före sex. Mor skrek högt "O Herre min" kom och hjälp! och rusade ut för att finna Edvard helt nerblodad, och ögat som en röd massa. Hon sprang skyndsamt in efter ett par handukar, som hon band om skadan och det rinnande blodet.

Far sprang efter ett par smala häsjestänger och med ett par filter gjordes i all hast en bår, som Edvard lades på. Mor kom ut med rockar och mössor och så fort dom kunde skyndade karlarna iväg med båren. Kölaråsens by låg en halvmil bort och därifrån fanns en väg, som det gick att ta sig fram med häst efter. Gustav som bara var sexton år,blev snart trött av den tunga bördan, men att stanna gavs ingen tid till. De stannade endast för att ta om handtaget på båren, när händerna domnade och inte orkade hålla greppet. Edvard visste inte riktigt vad som försiggick. Ibland vaknade han upp, för att som i ett töcken se skogen rusa förbi och i nästa stund domna bort igen. Äntligen var de då framme i Kölaråsen. Där blev uppståndelsen stor. Hästen selades på i en hast, några famnar hö slängdes på

flakvagnen och Edvard lades där. Nu bar det iväg så fort det gick efter den knaggliga vägen. Fyra och en halv mil att ruska sig fram innan dom nådde sjukstugan i Nås. Far följde med hela vägen men Gustav fick återvända till Päckberget. Dagen efter kom far gående med dom båda filtarna under armen. Mor sprang honom till mötes, full av oro för sin son. Ett lugnande besked fick hon. Nog skulle han överleva, men ögat måste opereras bort hade doktorn sagt.

Strax före pingst, kom Edvard hem, till stor glädje för oss alla. Det syntes ingenting efter olyckan, ett nytt öga satt på plats. Hur kunde doktorn säga att dom tagit bort det? jag såg ju själv att det satt där. Edvard hade varit borta så länge så jag kände mig blyg för honom, och vågade inte fråga.

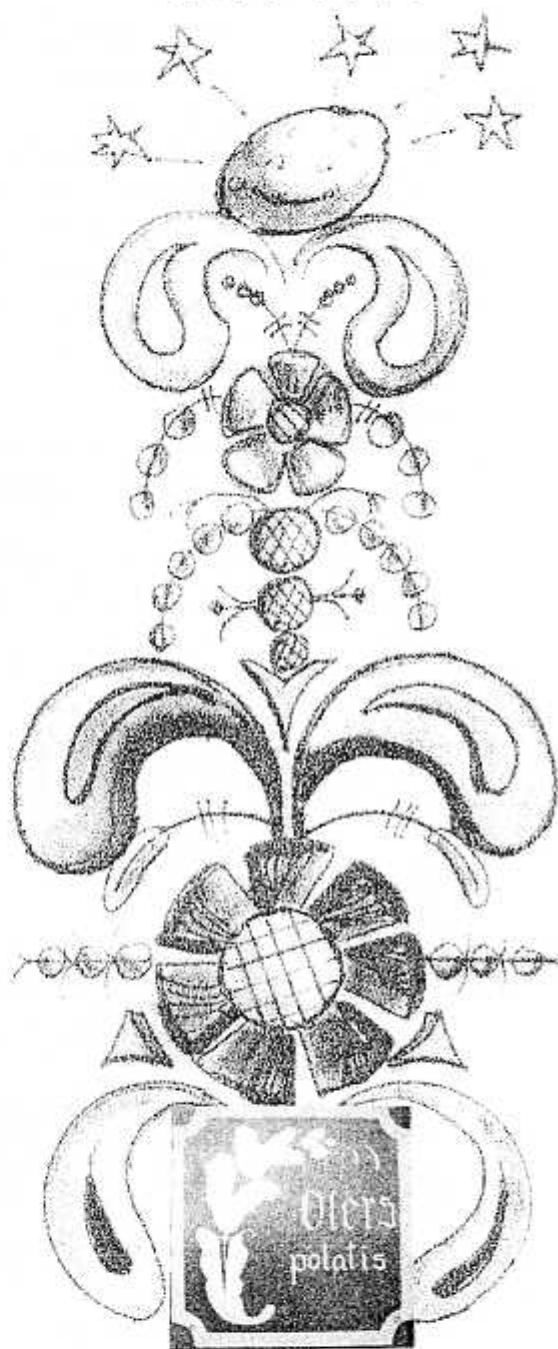
Kvällen kom och vi skulle alla gå till sängs, kan jag få en liten pyts med vatten i, frågade Edvard. Han fick en örlös kaffekopp av mor. Men ve och fasa han tog ut sitt öga och lade det i koppen. Jag stirrade som förhådd på det röda hålet, där ögat hade suttit, och sedan ner i koppen, där låg ögat och tittade rakt på mig. Aldrig hade jag blivit så rädd förut. Kvickt hoppade jag upp i sängen, med kläder och skor, och drog täcket över huvudet. När jag vaknade på morgonen satt Edvard vid köksbordet och drack kaffe, som om ingenting hade hänt. Ögat var på plats, nu kände jag mig lugn igen.

"Var är geväret? Har Gustav hämtat det?" frågade Edvard. "ja det har han, men jag ställde undan det, tål inte se det" sade mor. Edvard gick efter sin bössa och satt och fingrade på den en stund, och undersökte den noga. Han såg tankfull ut och sa liksom för sig själv, Synd i alla fall på en så fin tupp, men nästa gång tar jag honom

*Upptecknat av Ragnhild Bergman
Sandviken väninna till Sjö Anna.*

*En man parkerade sin bil för att gå och handla.
I bilen satt hans mycket livliga hund.
Mannen gick baklänges från bilen och sa hela tiden
"Stilla, Stilla", För att hunden skulle hålla sig lugn.
En äldre dam som betraktade mannens beteende
sa efter en stund:
- Vore det inte bättre att dra åt handbromsen ?*

...potatisen med anor...

**Bröderna Olérs
Nederborg Nås**
Telefon 0281-30261

Fäbodinventeringen del 9

Brobua och Sammilsbua.

Båda fäbodställen ligger på ett avstånd av ca 8 km. från Nås strax på andra sidan Orsalen och på västra sidan av Lindesnäsvägen, bägge härrör från slutet av 1600-talet och tillhörde byarna Skansbacken och Storbyn. Det skall ha funnits 10 st. fäbodar på dessa ställen 3st. i Brobua och 7 st. i Sammils buor. Brobua ligger inte så långt ifrån gamla broövergången över Orsalen men namnet Brobua kommer av att det tillhörde den del av Storbyn som förr kallades Bro vilken låg mellan Elfsborg och Hagaborg där det skall ha varit ett vadställe över älven strax norr om Hagstreta. Sammilsbua har troligen något samband av att Sammils Johans hade fäbodställe där. Både ställen låg i nord eller nordost sluttning men med utsikt ner mot Orsalen och Bysjön

Brobua

Ägarna till fäbodarna skall vid sekelskiftet ha varit.
Skräddarlinda , Lars Larssons , Knuts Olov Olssons.

1. Knuts Olov Olssons tros ha varit föregångare till fäboden som tillhört Thomers men ägs idag av Olérs. Ett underbart ställe med bra uthus och stor tvåvåningsstuga med Orsalen nedanför

*2. Lars Larssons tillhör idag Ernst Larssons dotter Ann-Gret, ett vackert ställe med både stuga, härbre, fjös och lada i fint skick.
Anders Halvarsson som bodde i (Bro) på 1500 talet han var förfader till Erik Larsson som blev soldat i mitten av 1600 talet, troligen med soldatnamn Skans han var i sin tur fader till Erik Eriksson som flyttade från Bro till Backen (senare Skansbacken) på senare delen av 1600 talet.
Under 1800 talet fanns två syskon Skans som delade marken i Skansbacken Skans Anders Andersson (1811-1896) och Skans Lars Andersson (1816-1852) Skans Torstens farfars far medan Skans Anders hade en enda dotter som gifte sig med Fältivar Lars Larsson och fick två söner den äldste av dessa var farfar åt Ann-Gret som idag äger stället.*

3. Skräddarlinda som troligen var den östligaste som idag är igenväxt och inga hus finns kvar

Sammilsbua

Ägarna till fäbodarna skall ha varit.
Sammils Johans, Fältivarns, Larv Erkes, Myr Olars, Pellams , Skrotens, o Sköttens linda.

1. Fältivarns , stugan ersatt med skogskvarter och har tillhört Nils Hamberg, här har det stått en lada från 1600 talets mitt med breda halvkluvor som väggstockar som skänktes till Hembygdsföreningen 1998 och har uppsatts på Lisskvarngårdens ägor i Malmsta , fäboden och skogen tillhör idag Lindéns på Sveden.

2. Pellams linda kan ha varit den som hetat Jubbens, användes i slutet av femtitalet till skogskvarter åt norrmän som kom till Sverige efter kriget och gick på nödhjälpsarbete Stugan tillhör idag Pellams Ernsts och Astrids dotter Lisbet. (Därav kan Pellams linda ha kommit till). Den är i väldigt bra skick.

3. *Sköttens lida med den gamla välbehållna stugan och en nyare stuga bägge i väldigt bra skick samt ett fjös med samma dimisioner på stockarna som ladan som funns på Fältivarlindan Fäbodden tillhör idag Skött Henry Gärd's och Dora*

4. *Sammils Johans och Myr Olars är troligt att har varit samma fäbodvall eller åtminstone på samma vall den skall troligen ha legat mellan Fältivarlinda och Sköttens vall vissa rösen finns kvar idag.*

5. *Larv Erkes och Skrotens lida kan ha legat mellan Sköttens och gamla vägen till brofästet på triangeln, men exakt är osäkert.*

Efter gamla vägen ligger en stuga som ej varit fäbod den tillhör Adolfs Myrs son.

Mellan Lindesnäs vägen och Bysjön har Arne och Hans Gärd's varsin fritids stuga som blivit uppsatta på 70- 80 talet.

En kaffepaus utanför Sköttens stuga .

Från vänster: Agnes Myr, Pellams Olov, Skött Anna (den lilla längst fram), Karin Carie (Käli) dotter till Skött morfar eller Sköttens Olov Olsson som återvänt hem från Amerika 1897 och tagit namnet Shelbourg, två barn vilken den ena troligen är Skött Georg , Anna (Annie) med kaffepetter andra dottern till Skött morfar, och gubben längst till höger som är Skött morfar Olof Shelbourg. (dog 1925)

Fotot länat av Skött Astrid

**Avskrift (ofullständig) av gammal köpehandling (lagfart) gällande
Löjtnanten Gabriel Tillings köp av en fäbodlinda och gammal
hölada vid Sammilshodarna.**

**Säljare var Pehr Pehrsson och hans hustru Anna Pehrsson i
Sveden.**

Det gällande köpebrevet uppvistes å ett laga ting i Nås 1743.

Se kopia av lagfarten !

sid. 1

Kongl = Mayst

Min Allernådigste Konung

Trotienare och Härds:höfvinge öfwer Wästerdalarne, Wäster Järnbergs-
lagen samt Sockers Sockn, Jag Magnus Johan Lundh,
gör härmed vittnerligt at efter vår Herres och Frälsares Jesu
Christi nåderika födelse, h: d och på det femtiondesiätte
den tiugåttonde dag uti Januarij Månad, thå jag Laga Ting höll med Nämnd-
personer och menige allmogen af Nås, Floda och Järna socknar uti Nås sock-
nestuga, upviste Lieutnanten ädel och manhaftig Herr Gabriel Tillingh ett
köpebref, daterat Nås och Bergheden å 12 Mars 1743.

Hvarigenom han inhandlat af Pehr Pehrsson och hans hustru Anna
Pehrsson i Sweden tiede?delarna af en ut - v--? Fäbolinda och där
stående gammal hölada, vid så kallade Sammilshodar för en köpesumma af
f e m t i o s e x dahl 16 Kprmt, hvilken ? Herr Lieutnanten till sin
säkerhet låtit lagfara, Lag ? härå ?
Rättens fastebref hvaröfwer

Beslöts

Herr Lieutnanten T i l l i n g, på sådantLaggiltigt sätt, blifvit inne-
hafvare af ofvanberörda ut fäbolinda och gamla hölada, för femtio
Sex dahl 16 st Kprmt, samt trenne oklandrade opbud erhållit, nembligen
första den 12 Februari 1754, och andra den 6 februari 1755, samt tredje
opbudet den 22 i denna månad varandes således egendommen för klander all-
deles fri, fördenskull och i följe af 1 och 4 Cap Jordebok, blef ofannämnda
fastighet därmed under köparens och hans efterkommandes okvalda ägo och
besittning; och fördriste sig ej heller någon detta köp klandra eller
quälja wid laga bot, som är stadgat uti 28 Cap.i

om Tingsrättens dom

efterskrif ? ade

sid. 3

män, suto med mig i Rätten och äro härtill fasta vittnen, nämligen,

Olof Larsson i Storbyn, Erich ? son på Heden, Johan Sigfridson i
Frösaråsen, Sigfrid Johansson i ? höjden, Hindrich Hindrichson i Köllar-
åsen, Lars Nilsson i Storbyn, Lars Samuelsson i Skåla, Daniel Jonson i Op-
sälja, Erich Larsson på Kyrbacka, Olof Person i Biorbo, Erich Anderson i
Syrholm och Lars Erson i Sunnanbyen.

Till yttermera visso, warder detta med mitt eget namn och
Signete samt Hæradets vanliga Sigill bekräftat;
Månad, dag och ställe som förr skrifet står.

På Hæradsrättens vägnar

Magnus Joh: Lundh

/Sigill Sigill/

UTDRAG AV DOKUMENTET SE NÄSTA SIDA

Dokumentet

Handwritten text in a highly decorative, cursive script, likely a historical document or letter. The text is partially obscured by two circular seals or stamps at the bottom.

Vi önskar
alla läsare en
riktigt skön
sommar
och
höst

men kom ihåg
att vi har

Potatisen

till
strömningen

Möckelind Anders Andersson och Anna Andersdotters båtfärd till kyrkan från Malmsta (Anna var från Malmsta) för giftermål. På brölloppet blev nästan hela bröllopsföljet sjuka av att maten lagats i en oförtent kopparkittel, det blev rena magtömningen för alla. Sedan brann Möckelindgården i Haga ner till grunden samma natt. Året efter flyttade de till Möklinta.

För tillfället svetsar och automat- svarvar vi:

- ↪ **Delar till Volvo lastbilar**
- ↪ **Delar till postens cyklar**
- ↪ **Delar till ABB:s utrustningar**

**Vi är underleverantörer åt ABB, FCMC,
(PLÅTMEKANO), Monark, Sepson och samhäll m.fl.**

SVETSlego

Industrihuset, 780 50 Vansbro, Tel 0281-10969

För allmän kännedom !

Utdrag ur.....

Gunnar Tysks minnesfonds stadgar.

Fonden har bildats genom insamling från allmänheten med anledning av Gunnar Tysks bortgång 1976-01-14

Ändamål: Avkastningen skall gå till ändamål som främjar hembygdskulturen i Nås.

Förvaltare: Fonden förvaltas av Nås Hembygds-förenings styrelse vilken har efter infodran av yttrande från en representant för Gunnar Tysks anförvanter besluta om till vem eller vad fondens avkastning skall gå.

Utdelning: Utdelningen sker när förvaltaren så bestämmer, dock högst en gång per år.

*Sekreterare och Kassör för fonden är
N-E Jons Tel. 0281/30556 och
pg. 4401600-4 Gunnar Tysks minnesfond*

Björnjakt

Sista Björnen som dödades i Nås var vid stora isgroparna i Hästa fåbodar från en björnskulle av Josefs gubben år 1850 då endast 14 år gammal.

Nås Tingshus.

Ting skall ha hållits i Nås redan på 1580 talet, men först 1766 uppförde Nås, Järna, och Floda socknar en gemensam, anseelig stuga i anslutning till kyrkan som skulle användas till tingsbyggnad för yttre gäldet. Nåsborna fick begagna den som sockenstuga och vidmakthålla den. På dess vägg satt en järnkrok som de till spöstraff dömda, hängdes upp på. Svårt förfallen revs denna stuga 1879 och istället uppfördes samma år den tingshusbyggnad mitt emot kyrkan som blev lägnas rov den 15 febr. 1979 och som dessförinnan restaurerats 1905 och 1923. Järnkroken blev flyttad till denna byggnad men kom sedan bort i branden. Sedan har de ting som hållits i Nås ägt rum i Medborgarhuset på andra sidan bron varefter de helt och hållet förflyttats till Mora.

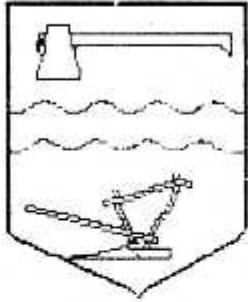
Om flottbron i Nås.

När järnvägen från Stockholm -Vansbro byggdes och biten Björbo -Vansbro som påbörjades hösten 1905 ingick även bron över västerdalälven i Utanhed i jobbet. Arbetsledare för detta jobb var Johan Viktor Granat. Arbetet med sprängningen och bropelarnas gjutning påbörjades den 8/12 1905 och i början av mars 1906 var allt färdigt för nitning. Under vintern 05-06 hade det fallit mycket snö och i slutet av mars kom ett häftigt töväder. Vårfloden kom med stor våldsamt från fjällen och utom timmer och ismassor lösryckte floden även en gammal landsvägsbro över Dalälven vid Nås kyrka. Landsvägsbron var en 240 m lång gammal flottbro av trä, byggd på nio m långa träpontoner eller kistor, ovanligt grovt virke, de längsgående bjälkarna var 60 cm i fyrkant och starkt sammanfogat. Bron bröts av floden i tre delar på vardera ca 80 m. När delarna kom ner till järnvägsbron ställde de sig som dammluckor mot bropelarna och förorsakade ett oerhört tryck mot desamma. Älven fortfor att stiga med rasande fart, påfrestningen på bron ökade och pelarna skakade så att 50 meters spannet darrade som ett asplöv. Söndersprängning av flottbrodelarna var det enda möjliga för att rädda bron från undergång. Sprängningen tog arton timmar. Bron färdigställdes på hösten 1906.

Granat blev sedan uppvaktad av ordförande i Nås vägstyrelse och jägmästare Lindbom som bad honom att han skulle åtaga sig att bygga en ny landsvägsbro vid Nås kyrka i stället för den av vårfloden i mars 1906 bortspolade, vilket han lovade. Planeringsarbetet påbörjades under julhelgen 1906. Här var det dybotten så pålning blev aktuellt. Den 8 jan 1907 började arbetet med brobyggnaden, det fortgick oavbrutet dag och natt tills alla pelare var färdiga.

Den 6 maj 1907 öppnades bron för allmän trafik. Hela arbetet utfördes på 4 månader.

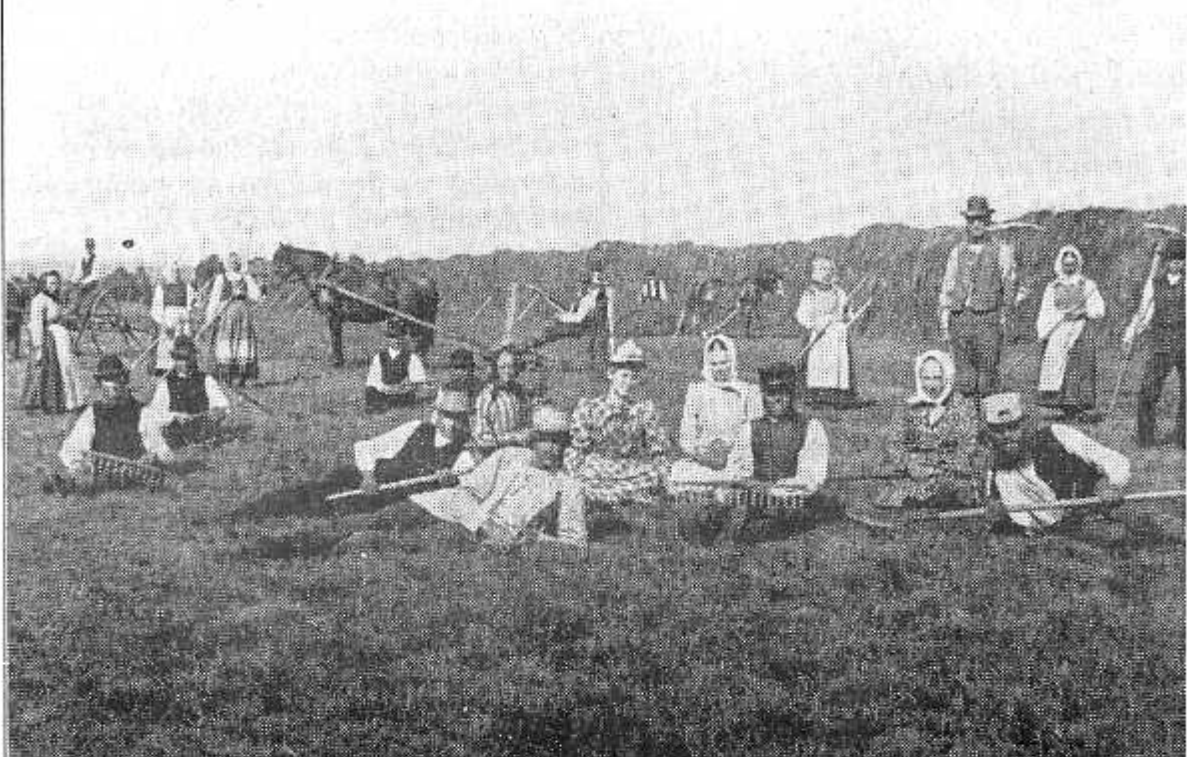
Denna bro ersattes av vår nuvarande bro den 10 sept 1980. Den var alltså i bruk i 73 år och revs på vårvintern 81 genom hjälpisning och armering av ribbved så att maskiner kunde arbeta på isen under bron.

Efter en regnig höst och snöfattig vinter vilket inte stämde ett dugg efter mina önskningar, men en snöfattig vinter har i alla fall något gott med sig, det har varit en enastående vacker vinter att vistas i naturen och utföra vissa sysslor utan att få en massa snö innanför skjortan och att fälla ett träd sätta sig på stammen plocka fram termosflaskan och avnjuta skogens tystnad samtidigt som man andas in terpentindoften från sågspånshögen vid stubbroten, detta kan kallas livskvalitet. Nog om detta. Jag vill tacka alla bidrags-givare som försett mig med information och notiser som gör att "Nåsvargen" kan överleva och inte minst alla annonsörerna som ställer upp år efter år så att tryckkostnaden kan minimeras.

Vi ser fram mot en ny sommar kanske den kan bli som vi önskade ifjol annars får vi leva med det vi får och njuta av sommaren som den blir.

*Jag önskar er alla läsare en skön sommar oavsett vädret Ha det....
Nils-Erik.*

En slätterdag på senare hälften av 1800-talet troligen någonstans omkring kyrkan på Nederborgs åkrarna. Märk att nästan hela byn ställde upp och arbetstakten var mer ställd på kvalitet än brådska samtidigt som klädseln inte var den luftigaste, men man stängde ute värmen på den tiden.

En Slättermaskin en Balansräfsa samt massor av handräfsor till var och en var redskapen som användes.